

Fred Kistenkas

DEFENSIE

foto Fred Kistenkas

Dit najaar opende het *Tijdschrift voor Omgevingsrecht* met een redactioneel getiteld: 'Gereed voor de aanval op de Omgevingswet'.¹ Even dacht ik dat de rechtswetenschap nu al de aanval op die nieuwe wet inzette. Dat zou volgens mij nog ietsje te vroeg zijn zo'n anderhalf jaar na de inwerking-treding. Meestal gun je als wetgevingsjurist een nieuwe wet nog wat meer 'wittebroodsjaren'. De auteur bleek inderdaad wat anders te bedoelen: de aanval op de Omgevingswet wordt ingezet door de uitvoerende en wetgevende macht zelf.

1 G.A. van der Veen, *Gereed voor de aanval op de Omgevingswet*, *TO* 2025-2, p. 49-53

Zo kwam de adviesgroep STOER (Schrappen Tegenstrijdige en Overbodige Eisen en Regelgeving) met aanbevelingen voor minister Keijzer, die de woningbouw wil versnellen. Die tegenstrijdige regelgeving bleek in wezen niet te bestaan, maar wel wordt het deelbelang van woningbouw een bijzondere en uitzonderlijke positie toebedeeld. Het artikel opent in wezen de aanval op de uitgangspunten van de Omgevingswet en de samenhangende ('integrale') benadering van de diverse belangen uit die wet. Na woningbouw wil nu ook defensie zo'n uitzonderingspositie verkrijgen via het conceptvoorstel voor de Wet op de Defensiegereedheid (Wodg).

Die defensiegereedheid is op zichzelf heel goed verdedigbaar in deze grimmige geopolitieke tijden. Het argument voor zo'n specifieke wet is dat de Omgevingswet was ingericht voor situaties in vreedstijd, maar dat nu 'de beschikbare gebruiksruimte te beperkt is voor het huidige tijdsgewricht'. Zo worden er allerlei uitzonderingsposities voor het deelbelang van defensie voorgesteld, waaronder een vrijstelling van het verbod om een Natura 2000-activiteit te realiseren zonder een omgevingsvergunning.

'Defensie en woningbouw zouden nu echter (...) zwaarder gaan wegen dan bijvoorbeeld water of natuur. Dat was nooit de bedoeling van de Omgevingswet, maar het is dan wel het resultaat'

Toch staan die – op zichzelf begrijpelijke – uitzonderingsposities voor deelbelangen zoals woningbouw en defensie op gespannen voet met het rechtssysteem en de oorspronkelijke bedoeling van de integrale Omgevingswet. Want zo krijgen we de losse sectorale deelbelangen terug, en dan ook nog eens met hiërarchie en voorrang voor defensie en woningbouw. Zo'n hiërarchie bestond vroeger niet: alle sectorale toetsen golden gelijk en ze moesten allemaal worden afgewerkt. Defensie en woningbouw zouden nu echter – als de plannen van die stoere adviesclub en dat wetsvoorstel doorgaan – zwaarder gaan wegen dan bijvoorbeeld water of natuur. Dat was nooit de bedoeling van de Omgevingswet, maar het is dan wel het resultaat. Zo zijn we dus toch weer aan het sectoraliseren in plaats van integreren, en is het ene sectorbelang bovendien minder gelijk geworden dan het andere. Onze sector natuur is als de voorstellen doorgaan meteen de grote verliezer. Wat is de volgende sector die zich aan de integraliteit van de Omgevingswet ontworstelt? Wegenbouw? Recreatieparken?

Er moet blijkbaar worden afgeweken van de procedurele en inhoudelijke eisen van het gewone reguliere omgevingsrecht om 'verabsoluteerde belangen van woningbouw en defensie ruim baan te geven'. Dat zou je inderdaad kunnen zien als een aanval op de Omgevingswet. Niet van kritische en cynische rechtswetenschappers, maar gewoon van de wetgever en de uitvoerende macht zelf.

fred.kistenkas@wur.nl